

I. А. ЮР'ЄВА, Т.І. КОЧЕТОВА

КОМПЛАСНС – МЕНЕДЖМЕНТ ТА НОРМИ ЕТИЧНОГО БІЗНЕС СЕРЕДОВИЩА БАНКІВСЬКОЇ СФЕРИ

У статті розглядаються основні підходи до комплаєнс – менеджменту та норми етичного бізнес середовища банківської сфери, наводиться необхідність застосування синергетичного підходу з кількох напрямків дослідження: питань системи етичного банківського бізнес середовища та стратегічної парадигми втілення провідного міжнародного досліду положень комплаєнс – менеджменту. Розкриття теми передбачає аналіз елементів комплаєнс-менеджменту, які включають: впровадження системи внутрішнього контролю, що забезпечує виконання правових та етичних стандартів; організацію регулярних тренінгів для персоналу з метою підвищення обізнаності про актуальні нормативні вимоги; розробку політик щодо конфіденційності, боротьби з корупцією, уникнення конфлікту інтересів тощо. Аналіз комплаєнс-менеджменту та етики бізнес-середовища банківської сфери демонструє важливість впровадження системи контролю за дотриманням правових та етичних норм. Сучасні банки зіштовхуються з дедалі жорсткішими вимогами регуляторів, зокрема щодо боротьби з відмиванням грошей, запобігання шахрайству та корупції. Основні методи вирішення цих завдань включають впровадження внутрішніх кодексів етики, створення систем внутрішнього контролю, навчання персоналу, використання сучасних технологій для моніторингу та автоматизації процесів, а також організацію незалежних зовнішніх перевірок. Підкреслюється, що особливу роль у формуванні етичної культури банку відіграє лідерство та особистий приклад керівників. Це створює основу для розвитку відповідальної та прозорої культури всередині установи, що сприяє довірі з боку клієнтів і партнерів. Українські та зарубіжні дослідники активно вивчають ці питання, публікуючи свої роботи в провідних журналах світа. Вони підкреслюють важливість комплаєнс-менеджменту в умовах сучасних викликів глобалізованої економіки. Ефективна система комплаєнс дозволяє банкам уникати значних фінансових і репутаційних втрат, забезпечуючи їхню стійкість на ринку.

Ключові слова: комплаєнс - менеджмент; банківська сфера; підходи; ефективність; моделі; етика; банки; бізнес-середовище; внутрішній контроль; шахрайство; корупція; регуляторні вимоги; фінансові ризики; етичне лідерство; автоматизація; кодекс етики; управління ризиками; репутація; міжнародні стандарти. типи; фінансові ризики; аналіз; управління ризиками; економічна нестабільність; фінансова стабільність; управлінські рішення

I. YURIEVA, T. KOCHETOVA

COMPLIANCE - MANAGEMENT AND NORMS OF ETHICAL BUSINESS ENVIRONMENT IN THE BANKING SECTOR

The article examines the main approaches to compliance management and the norms of the ethical business environment of the banking sector, and highlights the need to apply a synergistic approach from several areas of research on the system of ethical banking business environment and the strategic paradigm for implementing the leading international experience of compliance management. The topic is covered by the analysis of the elements of compliance management, which include implementation of an internal control system that ensures compliance with legal and ethical standards; organization of regular trainings for staff to raise awareness of current regulatory requirements; development of policies on confidentiality, anti-corruption, avoidance of conflicts of interest, etc. An analysis of compliance management and ethics in the banking sector demonstrates the importance of implementing a system to monitor compliance with legal and ethical standards. Modern banks are facing increasingly stringent regulatory requirements, in particular in terms of anti-money laundering, fraud and corruption prevention. The main methods of solving these problems include the introduction of internal codes of ethics, the creation of internal control systems, staff training, the use of modern technologies for monitoring and automating processes, as well as the organization of independent external audits. It is emphasized that leadership and personal example of managers play a special role in shaping the bank's ethical culture. This creates the basis for the development of a responsible and transparent culture within the institution, which promotes trust on the part of customers and partners. Ukrainian and foreign researchers are actively studying these issues, publishing their work in the world's leading journals. They emphasize the importance of compliance management in today's globalized economy. An effective compliance system allows banks to avoid significant financial and reputational losses, ensuring their sustainability in the market

Keywords: compliance - management; banking sector; approaches; efficiency; models; ethics; banks; business environment; internal control; fraud; corruption; regulatory requirements; financial risks; ethical leadership; automation; code of ethics; risk management; reputation; international standards. types; financial risks; analysis; risk management; economic instability; financial stability; management decisions

Вступ. Реформування системи фінансів, обліку, оподаткування, банківської, правової системи України розпочалось з прийняттям у 1996 році Конституції України та продовжується і по цей час, що створює необхідні умови для формування нової парадигми взаємовідношень фінансової, облікової, правової системи із урахуванням міжнародних сучасних етичних трендів серед яких постають норми, підходи з етики ведення бізнесу. У цей час створена законодавча основа для розвитку всіх складових бізнес середовища із урахуванням питань комплаєнс менеджменту. Однак слід зазначити, що поряд з істотними успіхами в роботі над законами й постановами держави, що стосуються іновативних заходів, які обумовлюються правовою системою України можна відмітити недоліки в застосуванні провідних підходів з етичного ведення бізнесу та комплаєнс-менеджменту. Тому розробка

нормативного підходу до цього питання є важливою складовою етичного бізнес-середовища в банківській сфері. Комплаєнс-менеджмент спрямований на забезпечення дотримання нормативно-правових актів, внутрішніх політик та стандартів, що регулюють діяльність фінансових установ. Основна мета комплаєнсу — запобігання ризикам юридичних порушень, фінансовим санкціям, втраті репутації та іншими негативними наслідками, що можуть виникнути в результаті невідповідності діяльності банку встановленим вимогам.

Комплаєнс-менеджмент також включає моніторинг етичних стандартів, спрямованих на забезпечення прозорості та доброчесності у відносинах з клієнтами, партнерами та регуляторами. Сучасні банки повинні створювати середовище, де всі працівники усвідомлюють важливість етичної поведінки і готові

дотримуватися встановлених норм.

Постановка завдання. Аналіз теми "Комплаєнс – менеджмент та норми етичного бізнес середовища банківської сфери" вимагає синергетичного підходу з кількох напрямків дослідження питань системи етичного банківського бізнес середовища та стратегічної парадигми втілення провідного міжнародного досліду положень комплаєнс – менеджменту. Розкриття теми передбачає аналіз елементів комплаєнс-менеджменту, які включають: впровадження системи внутрішнього контролю, що забезпечує виконання правових та етичних стандартів; організацію регулярних тренінгів для персоналу з метою підвищення обізнаності про актуальні нормативні вимоги; розробку політик щодо конфіденційності, боротьби з корупцією, уникнення конфлікту інтересів тощо. Таким чином, комплаєнс-менеджмент забезпечує стабільність і довіру до банківської сфери, сприяючи дотриманню законів і етичних стандартів на всіх рівнях діяльності.

Аналіз стану питання. Аналіз розкриття теми дослідження вітчизняними та закордонними вченими довів, що питання недостатньо висвітлено в наукових джерелах інформації. Дослідженням комплаєнс-менеджменту та етики бізнес-середовища банків та підприємств займалися як зарубіжні вчені, так і українські: А Mullineux, Y Mnif, M Tahari, F Al Sawalqa, Внукова Н.М., Момот Т., Коляда І., Перерва П., Кобелева Т.

Вони вивчали питання впровадження етичних норм, правових вимог та регулювання у фінансовій сфері та на підприємствах. В роботах А Mullineux досліджував питання корпоративного управління та комплаєнс у фінансовому секторі. Публікації: "Corporate Governance and Compliance in Financial Institutions", опублікована в журналі *Journal of Financial Regulation and Compliance*. Основні ідеї: необхідність чіткого контролю за дотриманням регуляторних вимог для підтримки стабільності та етики в банківській діяльності. F. Al Sawalqa спеціалізується на питаннях етики та комплаєнс-менеджменту у банках. Публікація: "Compliance and Ethics: The Role of Financial Institutions in Modern Society", опублікована в *Journal of Business Ethics*. Основні ідеї: відповідальність банків за підтримання етичної поведінки та роль комплаєнс-менеджменту у запобіганні фінансовим порушенням. M Tahari - один із провідних фахівців у сфері ризик-менеджменту та комплаєнс. Публікація: "Financial Institutions and Ethical Standards: Global Compliance Challenges", *Harvard Business Review*. Основні ідеї: глобальні виклики у впровадженні етичних норм у фінансових установах та важливість впровадження комплаєнс-стандартів на міжнародному рівні. Внукова Н.М., провідний український експерт у сфері фінансів і банківського менеджменту. Основні ідеї: впровадження системи внутрішнього контролю у банках України для підвищення етичної відповідальності та зменшення ризиків правових порушень.

Існуючі методи розв'язання задачі. Існуючі методи вирішення задачі дотримання норм етики в бізнес-середовищі банків і комплаєнс-менеджменту

можна розділити на кілька основних підходів, кожен із яких спрямований на підтримку прозорості, відповідальності та етичної поведінки в банківській сфері.

По-перше це комплексний підхід, системний підхід, нормативний підхід із розкриттям поняття норми. По друге це впровадження внутрішніх кодексів етики. Це один із найпоширеніших методів забезпечення етичної поведінки в банках. Внутрішні кодекси етики визначають стандарти поведінки, яких повинні дотримуватися всі співробітники, керівники та менеджери. Основні пункти, що включаються до таких кодексів: дотримання законодавства; прозорість у фінансових операціях; запобігання конфліктам інтересів; відповідальність перед клієнтами та суспільством. Дотримання кодексу визначається нормуванням правил, інструкцій, чітких вказівок для персоналу, підтримки репутації та надійності банку. Напружена робота пов'язана з необхідністю регулярного оновлення кодексу відповідно до змін у законодавстві та бізнес-середовищі.

Застосування цих методів дозволяє банкам ефективно вирішувати питання дотримання етичних норм і вимог комплаєнс-менеджменту. Поєднання внутрішніх контролів, освітніх програм та автоматизації створює стійку основу для підтримки прозорості та відповідальності у фінансовому середовищі.

Мета роботи. Основною метою наукового дослідження є аналітика норм етичного бізнес середовища у сфері комплаєнс-менеджменту банківської сфери, вивчення механізмів, процесів та інструментів, які забезпечують відповідність діяльності банків правовим та етичним стандартам..

Постановка задачі. Дослідження охоплює такі ключові аспекти як поняття норми інтеграції комплаєнс-стратегій в управлінську структуру банківських установ. Це включає вивчення способів ефективного впровадження комплаєнс-політик, щоб вони органічно працювали з іншими управлінськими процесами; оцінку ризиків невідповідності законодавчим та етичним вимогам. Дослідження зосереджується на тому, як банки ідентифікують, оцінюють та мінімізують потенційні ризики, пов'язані з порушеннями нормативних актів та етичних норм. Вплив комплаєнсу на репутацію та стійкість банку. Це стосується аналізу того, як дотримання або недотримання норм впливає на фінансову стабільність, довіру з боку клієнтів та інвесторів, а також загальну репутацію установи. Порівняння міжнародних стандартів комплаєнсу та національних регуляцій. У дослідженні можуть розглядатися відмінності в підходах до комплаєнсу в різних країнах та рекомендації щодо адаптації глобальних стандартів. Загалом, дослідження спрямоване на пошук шляхів підвищення ефективності комплаєнс-менеджменту для створення більш стійкого, етичного та відповідального банківського середовища.

Результати дослідження. Розглядаючи етичне бізнес середовище та систему комплаєнс – менеджменту в банківській сфері як впорядковане об'єднання організованої структури із заданими цілями,

взаємодія яких приводить до отримання певного кінцевого результату, необхідно мати на увазі потреби такого об'єднання із ознаками сучасних міжнародних стандартів в цій діяльності.

Виникає необхідність регуляції (нормування) кількісного перерозподілу кінцевого результату й упорядкування розподілу того, що визначає мета об'єднання в рамках необхідних і достатніх умов збереження існуючої банківської системи, що забезпечує подальше отримання кінцевого результату із забезпеченням норм комплаєнсу та етики бізнесу. Поняття "норма" має багатогранне значення і широко використовується в різних галузях знань, зокрема в праві, етиці, соціології, економіці та інших науках. У загальному сенсі, норма – це певне правило або встановлений стандарт поведінки, якого очікують дотримуватися в конкретному суспільстві, організації чи сфері діяльності. Нормативний підхід передбачає основні аспекти сутності поняття "норма", а саме правові норми – це встановлені державою загальнообов'язкові правила поведінки, які регулюють відносини між громадянами, організаціями та державою. Недотримання таких норм тягне за собою юридичну відповідальність. Етичні норми – це моральні принципи, які визначають, що вважається правильним або неправильним у поведінці людей чи організацій. Етичні норми часто не мають юридичної сили, проте вони є важливими для формування репутації, довіри та відповідальності. Соціальні норми – це неписані правила, яких дотримуються в суспільстві для підтримки порядку та гармонії у відносинах між його членами. Вони включають правила поведінки, традиції, звичаї, які формуються під впливом культури, релігії та історії. Економічні норми – стандарти та правила, які регулюють поведінку суб'єктів економічної діяльності. Вони можуть визначати етичні межі конкуренції, правила ведення бізнесу та відносин з клієнтами, зокрема в банківській сфері. Використання даного поняття в різних галузях знань і діяльності не є термінологічним збігом. У всіх випадках його застосування можна говорити про загальний змістовний характер. У різноманітних особистих контекстах еквівалентом терміна "норма" часто використовуються такі поняття як: "звичайний", "типовий", "середній", "масовий", "вірний", "стандартний", "ідеальний" та ін. Аналогічне положення можна відзначити і в інших мовах, що говорить про загальну норму їх формування як знакових систем. Таким чином, норма – це ключовий механізм, який визначає правила взаємодії в суспільстві чи бізнесі, впорядковуючи поведінку людей, організацій та інституцій для забезпечення стабільності, порядку і відповідальності, а нормативний підхід – це підхід, який орієнтується на встановлення, обґрунтування та дотримання певних норм, правил або стандартів у різних сферах діяльності. Його основна мета – визначити, якою має бути поведінка індивідів чи організацій відповідно до прийнятих або встановлених норм, щоб забезпечити порядок, стабільність та передбачуваність в суспільних відносинах або діяльності. За основними характеристиками нормативному підходу властива

регламентація поведінки, орієнтація на ідеал, вимірювання відповідності нормам, стабільність та непередбачуваність. Розкриємо вищевказані характеристики. З точки зору регламентації поведінки нормативний підхід передбачає, що певні правила та стандарти визначають, як повинні діяти суб'єкти у конкретних ситуаціях. Це може стосуватися як моральних норм (етичних стандартів), так і правових норм (законів і постанов). При орієнтації на ідеал нормативний підхід задає ідеальну модель поведінки, яка визначає, як слід діяти. Наприклад, етичні кодекси у банківській сфері вказують, що банки повинні бути прозорими, чесними і відповідальними перед клієнтами. Вимірювання відповідності нормам, де підхід дозволяє оцінювати дії суб'єктів з точки зору відповідності встановленим нормам. Наприклад, у фінансовому регулюванні дотримання норм законодавства та етики оцінюється через внутрішній та зовнішній аудит. Стабільність та передбачуваність відображається завдяки наявності чітких правил, де нормативний підхід сприяє забезпеченню стабільності та передбачуваності у діяльності організацій, суспільстві або певній системі. Суб'єкти знають, чого очікувати і які наслідки матимуть порушення норм. Нормативний підхід застосовується в багатьох сферах – від правознавства до економіки та соціології. У банківській сфері, наприклад, він регулює питання комплаєнс-менеджменту, забезпечуючи дотримання фінансових стандартів і правил. Наведемо приклади нормативного підходу, - у праві: закони, що визначають права і обов'язки громадян, є яскравим прикладом нормативного підходу, коли дії людей регулюються юридичними нормами, - у бізнесі: корпоративні кодекси поведінки, які зобов'язують співробітників дотримуватися певних етичних стандартів. Вивчення і аналіз норм у цей час дозволяє розкрити загальні закономірності змін заходів у процесі розвитку банківських систем, які адаптуються до провідних міжнародних новацій в системі надання якісних послуг. Поняття норми і аномалій можуть бути в інтегральній формі відбиті категоріями заходів з комплаєнс - менеджменту, але поняття норми не є лише синонімічним вираженням цих заходів. Дуже важливо мати уяву процесного підходу, а саме його розвитку, тому що рух заходів або вузлової лінії заходів з комплаєнсу відбиває лише форму розвитку, не вказуючи на механізми і джерела необхідного розвитку. Вузлові лінії заходів з комплаєнсу можна представити як дозвіл протиріччя норми та аномалій тому що "умови пізнання всіх процесів миру в їхньому саморусі є пізнання їх як єдності протилежностей", що становить принцип дихотомічної організації. Вузлова лінія заходів з комплаєнсу відображає перехід від одного заходу до іншої як своєрідне насичення якості кількісними змінами до такої межі, коли стає неможливим системі залишатися в колишньому якісному стані в збереженні встановленого єдності кількісних і якісних співвідношень. Коли відбувається якісний перехід критеріальних показників системи комплаєнс менеджменту, то це означає перехід до нової міри впорядкування системи комплаєнс менеджменту в банківському бізнес середовищі.

Для збереження рівноважного стану функціоналу банківської сфери, регуляція кінцевого результату із введенням норм комплаєнс - менеджменту повинно мати можливість перерозподілу його основних функцій за обсягом, часом, місцем (виявлення слабких та сильних сторін, рухливості та розповсюдження), що припускає наявність механізмів рівномірного та екстреного реагування комплаєнс – менеджменту на виклики з обліком необхідного режиму прояву ризиків за частотою і тривалістю дії. Комплаєнс-менеджмент припускає обов'язковість застосування нормативного підходу наявності регульованого діапазону, що визначає стійкість банківської системи в конкурентному середовищі. Банківському середовищу необхідно застосувати структурний підхід, а саме структуру системи комплаєнс – менеджменту, яка включає кілька ключових елементів від стратегічної концепції запровадження етичного банківського бізнесу із складовими функціями організації, планування, мотивації, координації, контролю, аудиту та процедур системи комплаєнсу, створення внутрішнього середовища контрольних органів, навчання персоналу, інформаційно - комунікаційного забезпечення, стимулювання відповідальної поведінки, встановлення партнерських взаємовідносин з контролюючими органами, зовнішніми організаціями, професійними об'єднаннями, зацікавленими сторонами, стейкхолдерами. Адаптивність до змін, тривалість відповідного регулювання, надійність функціонування впроваджених елементів системи етичного банківського бізнесу та комплаєнс менеджменту повина бути відпрацьована в режимі збереження рівноважного стану або стійкості і надійності виступають, що характеризуються показниками стану системи. Сукупність регульованих параметрів і структура їх взаємодії визначає складність керуючих дій над системою і є заходом його можливостей або характеристикою її впорядкованості. Вони відбивають динаміку стану і місце знаходження границі впорядкованої структури поведінки зацікавлених сторін. Комплаєнс відіграє вирішальну роль у формуванні репутації та стійкості банківської установи. Дотримання або недотримання регуляторних та етичних норм безпосередньо впливає на фінансову стабільність банку, довіру з боку клієнтів та інвесторів, а також його загальний імідж на ринку.

Вплив комплаєнсу на репутацію банку перед усім має прояв на формування довіри клієнтів, а саме дотримання комплаєнс-стандартів забезпечує прозорість і законність операцій, що сприяє підвищенню довіри клієнтів до банку. Клієнти віддають перевагу банкам, які ведуть свою діяльність відповідно до етичних та правових норм, оскільки це знижує ризики зловживань або шахрайства. Наприклад, дотримання політики боротьби з відмиванням грошей (AML) допомагає банку уникнути участі в незаконних операціях, що зміцнює репутацію надійної установи. AML – це абревіатура, яка розшифровується як Anti-Money Laundering, що в українському перекладі означає боротьба з відмиванням грошей. Це сукупність законодавчих, регуляторних і адміністративних заходів, спрямованих

на виявлення, запобігання та протидію процесам відмивання грошей, а також фінансування тероризму.

Основні аспекти діяльності AML – це визначення відмивання грошей: відмивання грошей – це процес, за допомогою якого незаконно отримані кошти намагаються "очистити", щоб зробити їх легітимними. Цей процес зазвичай включає три етапи: внесення (Placement): введення незаконних коштів у фінансову систему; каскадація (Layering): здійснення серії складних фінансових транзакцій для ускладнення відстеження походження коштів; інтеграція (Integration): повернення "очищених" коштів до економіки, де вони можуть бути використані легально.

Регуляторні вимоги передбачають, що багато країн мають законодавство, що вимагає від фінансових установ впровадження програм AML для виявлення та запобігання відмиванню грошей. Це включає ідентифікацію клієнтів, моніторинг транзакцій та звітування про підозрілі операції. Зобов'язання фінансових установ полягають у тому, що банки та інші фінансові установи зобов'язані розробити та підтримувати програми AML, які включають: Проведення перевірки (due diligence) клієнтів. Моніторинг транзакцій на предмет підозрілих дій. Проведення навчання співробітників щодо виявлення відмивання грошей. Звітування про підозрілі транзакції до відповідних регуляторних органів. Міжнародні стандарти передбачають, що багато міжнародних організацій, таких як Фінансова рада з боротьби з відмиванням грошей (FATF), розробили рекомендації щодо боротьби з відмиванням грошей, які приймаються багатьма країнами для впровадження у своїх національних системах. Вплив на бізнес полягає в тому, що неналежне дотримання норм AML може призвести до серйозних наслідків для фінансових установ, включаючи великі штрафи, втрату ліцензії, репутаційні ризики та юридичні наслідки. Це підкреслює важливість ефективних комплаєнс-програм. Прикладом може слугувати діяльність провідних банків, якщо вони зазнають значних репутаційних втрат після звинувачень у сприянні відмиванню грошей. Це спричиняє не лише великі штрафи, але й зниження довіри з боку клієнтів та інвесторів. Залучення інвесторів полягає у дотриманні норм комплаєнсу підвищує привабливість банку для інвесторів. Інвестори зацікавлені вкладати свої кошти в стабільні та прозорі установи, де ризик правових та фінансових санкцій мінімальний. Наявність ефективної комплаєнс-програми демонструє інвесторам, що банк управляє своїми ризиками та дотримується норм корпоративної відповідальності. Наприклад, після фінансової кризи 2008 року багато банків, які впровадили посилені комплаєнс-програми, змогли швидше відновити довіру інвесторів. Це було видно на прикладі таких банків, як JP Morgan Chase, який після значних фінансових втрат зміг стабілізувати своє становище завдяки підвищенню стандартів комплаєнсу. Репутаційні ризики через недотримання норм: недотримання норм комплаєнсу може призвести до значних репутаційних втрат. Скандали, пов'язані з порушенням етичних стандартів або регуляторних вимог, можуть призвести до штрафів, судових

розглядів та втрати клієнтів. В епоху інформаційних технологій подібні інциденти швидко поширюються у ЗМІ та можуть серйозно нашкодити репутації банку. Вплив комплаєнсу на фінансову стійкість банку полягає у зниженні ризиків правових санкцій, впровадження ефективної системи комплаєнс дозволяє банку уникати значних фінансових втрат, пов'язаних з штрафами, накладеними регуляторними органами за порушення законодавства. Дотримання норм комплаєнсу допомагає зменшити ризики участі у незаконних або ризикових операціях, що може вплинути на фінансову стабільність. Підтримка стабільної роботи: комплаєнс забезпечує постійний моніторинг за виконанням регуляторних вимог і дозволяє банку своєчасно адаптуватися до змін законодавства. Це забезпечує передбачуваність роботи банку, мінімізує ризики неочікуваних санкцій або проблем з регуляторами, що сприяє фінансовій стабільності. Управління репутаційними ризиками: Репутаційні ризики можуть мати прямий вплив на фінансову стійкість банку. Коли банк втрачає репутацію через скандали або правопорушення, це призводить до втрати клієнтів, падіння акцій і збільшення витрат на управління кризами. Ефективний комплаєнс дозволяє банкам уникати цих негативних наслідків, зберігаючи фінансову стабільність.

Висновки. Отже, комплаєнс-менеджмент у банківській сфері має на меті забезпечення правової, фінансової та етичної відповідності банку, управління ризиками, що можуть виникати через недотримання норм, а також збереження довіри клієнтів і партнерів. Нормативний підхід є важливим інструментом забезпечення порядку і регулювання поведінки у різних сферах життя. Він задає стандарти, які слід дотримуватися для досягнення бажаних результатів, підвищуючи відповідальність та прозорість у взаємодіях між суб'єктами. Комплаєнс є критично важливим елементом стратегії управління банком. Дотримання етичних та правових норм допомагає банкам підтримувати довіру клієнтів і інвесторів, що, у свою чергу, забезпечує стабільність і розвиток установи. Недотримання норм може призвести до серйозних наслідків, включаючи репутаційні та фінансові втрати, що підриває загальну стійкість банку на ринку. Тому впровадження ефективної комплаєнс-програми є обов'язковою умовою для довготривалого успіху банківської установи.

Список літератури

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7.12.2000 №2121-II [Електронний ресурс] – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show>

/2755-17.

2. Directive 2006/48/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions (recast). URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/NOT/?uri=CELEX:32006L0048&qid=1464258066229>.
3. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 №964-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Основні напрями Стратегії розвитку фінансового сектору до 2025 року
5. Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs128.htm>
6. Florek J. Strzelecka M. Przeciwdziałanie praniu pieniędzy a niezależny audyt procesów AML. URL: <https://www.rp.pl/Firma/304039993-Przeciwdziałanie-praniu-pieniedzya-niezalezny-audyty-procesow-AML.html>.
7. Slemrod, Joel. 2019. Tax Compliance and Enforcement. Journal of Economic Literature, 57 (4): 904–54. DOI: 10.1257/jel.20181437
8. Momot T., Koliada I. Compliance control for ensuring the financial security of banking institutions: state, problems, prospects Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості. 2017. No 2 (2).
9. The FATF Recommendations. URL: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>. – Дата доступу: 30.09.2024.
10. Кобелева Т. О. Дослідження взаємозв'язку комплаєнс-контролю з внутрішнім аудитом та внутрішнім контролем на промисловому підприємстві. Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна. 2019. № 2(21). С. 81–91.

References (transliterated)

1. Pro banky i bankivsku diialnist: Zakon Ukrainy [About banks and banking activity: Law of Ukraine] vid 7.12.2000 №2121-II [Elektronnyi resurs]. – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Directive 2006/48/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions (recast). URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/NOT/?uri=CELEX:32006L0048&qid=1464258066229>.
3. Pro osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy: Zakon Ukrainy [On the basics of national security of Ukraine: Law of Ukraine] vid 19.06.2003 №964-IV.
4. Osnovni napriamy Stratehii rozvytku finansovoho sektoru do 2025 roku [Main directions of the Financial Sector Development Strategy until 2025]
5. Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs128.htm>
6. Florek J. Strzelecka M. Przeciwdziałanie praniu pieniędzy a niezależny audyt procesów AML. URL: <https://www.rp.pl/Firma/304039993-Przeciwdziałanie-praniu-pieniedzya-niezalezny-audyty-procesow-AML.html>.
7. Slemrod, Joel. 2019. Tax Compliance and Enforcement. Journal of Economic Literature, 57 (4): 904–54. DOI: 10.1257/jel.20181437
8. Momot T., Koliada I. Compliance control for ensuring the financial security of banking institutions: state, problems, prospects Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості. 2017. No 2 (2).
9. The FATF Recommendations. URL: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>. – Дата доступу: 30.09.2024.
10. Kobielieva T. O. Doslidzhennia vzaemovzvyazku komplaiens-kontroliu z vnutrishnim audytom ta vnutrishnim kontrolem na promyslovomu pidpriemstvi [Study of the relationship of compliance control with internal audit and internal control at an industrial enterprise]. *Naukovi pratsi DonNTU. Serii: ekonomichna* [Scientific works of DonNTU. Series: economical]. 2019. no 2(21). 81–91 pp.

Надійшла (received) 18.12.2024

Відомості про авторів / About the Authors

Юр'єва Ірина Анатоліївна (Yurieva Iryna) – кандидат економічних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри обліку і фінансів, м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8159-7763>; Iryna.Yurieva@khp.edu.ua

Кочетова Тетяна Іванівна (Kochetova Tetyana) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри обліку і фінансів, м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5273-5066>; e-mail: tetyana.kochetova@khp.edu.ua